

DOLAŞIM SİSTEMLERİ

*Hücrelere ihtiyaç duyduğu besin maddeleri ve oksijeni ulaştırır, hücre dışına atılan maddeleri basaltım organlarına taşıyarak vücudun savunmasını sağlar. Görev alan sistem **dolaşım sistemidir**.

Kan Dolaşım Sistemi

*Doku ve organlara madde taşır

*Doku ve organlarda oluşan atıkların ve sindirim ürünlerinin bir kısmının kan dolaşımına aktarılır

Lenf Dolaşım Sistemi

*Kalp; göğüs kemiğinin hemen arkasında ve iki akciğerin arasında bulunur. *Dıştan içe doğru **perikort**, **miyokart** ve **endokart** olmak üzere üç tabakadan oluşur

***Perikort** kalbi çevreleyen kani şeklide bağ dokusunu oluşturmuş koruyucu bir kesedir. Gıf katlı bu kesenin zarları arasında **perikardiyal sıvı** bulunur.

***Miyokart** kalbin kas olan tabakasıdır.

***Endokart** ince tabaka halinde kalp boşluğunu saran kan damarı içermeyen kısımdır.

KAN DOLAŞIMI

*Kalp, damarlar ve kan sıvısından oluşur

*Kardia(kalp) ve vasculum(damar) kelimelerinden oluşan kardiyovasküler sistem; kalp, kan ve damarlardan oluşan dolaşım sistemini ifade eder

*Kalpte **iki kulakçık(atrium)** ve **iki karıncık(ventrikül)** olmak üzere dört odacık vardır.

***Kulakçıklarda** akciğerlerden ve vücuttan gelen kan toplanır.

***Karıncıklar** kanı akciğerlere ve vücutta göçüren odacıklardır.

*Kalbin sağ tarafında kirli sol tarafında temiz kan bulunur.

Temiz kan => Oksijenle zengin kan

Kirli kan => Oksijenle fakir kan

Karışık kan => Oksijen ve katardiyal miktar, benzer

*Kulakçıklarda karıncıklar arasında kanın tekrar kulakçıklara dönmesini engelleyen kapakçıklar bulunur. Bu kapakçıklara **atrioventriküler (AV) kapakçıklar** denir.

Sağ kulakçıkla sağ karıncık arasında triküspit kapakçık

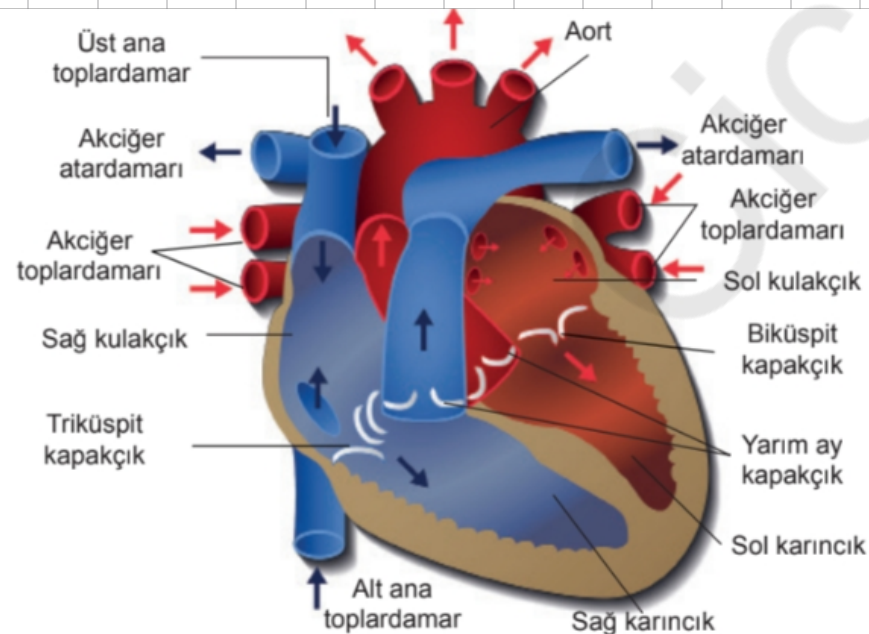
Sol kulakçıkla sol karıncık arasında biküspit kapakçık

*Karıncıklarla bunlardan çıkan arterler arasında tek yönlü açılan ve kanın geri dönüşünü engelleyen **yarımay kapakçıkları** bulunur.

Sol karıncıkla aort arasında aort kapakçığı

Sağ karıncıkla akciğer atardamarı arasında pulmoner kapakçığı

KALP

→ Temiz kan
→ Kirli kan

KANIN KALPTeki HAREKETİ

*Kan belli bir ritimde kasılıp gevşer

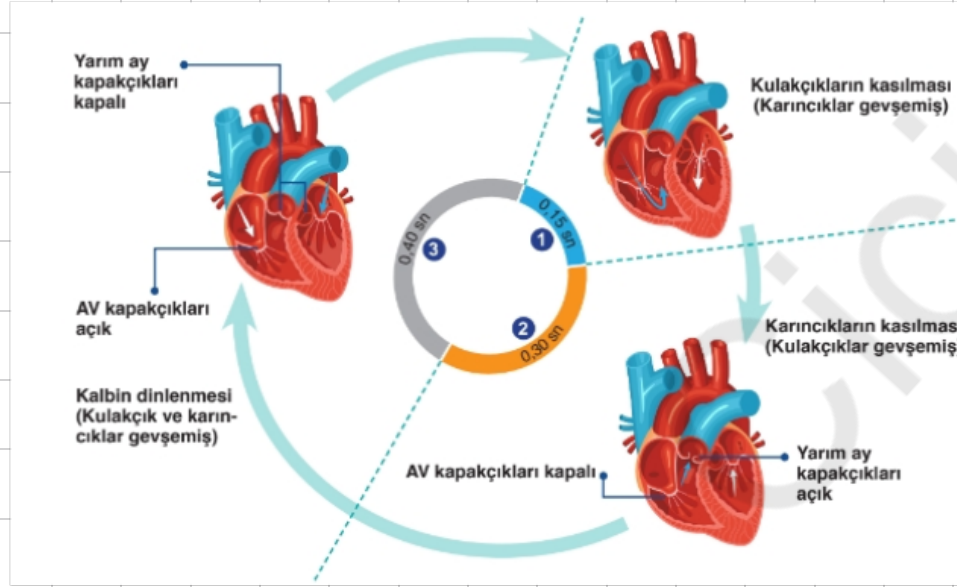
*Kalbin iki kulakçığının kasılmasını iki karıncığın kasılması izler

*Kalbin kasılması **sistol**, gevşemesi ise **diastol** olarak isimlendirilir

*Alt ana toplardamardan, üst ana toplardamardan, kalbin kendi toplardamından gelen kan sağ kulakçığa dolar. Akciğeden gelen temizlenmiş kan sol kulakçığa dolar

*Kulakçıklara dolan kanın büyük bölümü tüm odacıklar gevşemiş durumdayken pasif olarak karıncıklara dolar. Kalın kısım ise kulakçıkların kasılmasıyla karıncıklara geçer

*Karıncıkların kasılmasıyla AV kapakçıkları kapanır. Temiz kan aort atardamarına, kirlili kan akciğere atardamarına geçer

*Kalbin birbirini izleyen kasılma ve gevşeme olayına **kalp döngüsü**

denir. Kalp döngüsü yaklaşık **0,85 saniye** sürer. Kulakçıkların kasılması

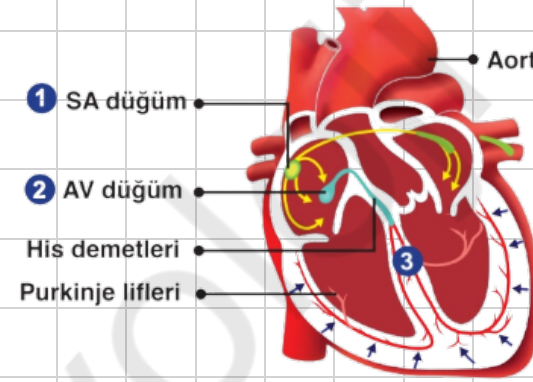
0,15 saniye, karıncıkların kasılması **0,30 saniye**, kalbin dinlenmesi ise

0,40 saniyedir

*Kalbin kasılma sayısı ve her bir kasılmada bir karıncığın pompaladığı kan miktarı **kalp debisini** belirler.

*İnsan kalbi dinlenme sırasında dakikada ortalama 60-70 kez atan

KALP RİTİMİNİN KONTROLÜ

*Kalp kası iskelet kasından farklı olarak sinir sisteminden uyarı almadan oksijen potansiyellerini başlatabilir

*Ritmik ve derinli bir şekilde kasılıp gevşeyebilir

*Kalp kasında bunu sağlayan yapı üst

ana toplardamaların kalbe giriş yerinin yakınında bulunan **sinoatriyal düğüm (SA)** olarak adlandırılan hücre grubudur.

***SA** kalp kasının kasılma hız ve zamanını belirler

-SA'dan çıkan uyarılar önce kulakçıkların duvarına yayılır ve her ikisinde aynı anda kasılmaya yol açar

-Daha sonra bu uyarılar sağ ve sol kulakçıklar arasındaki duvarda yer alan **atrioventriküler düğüm (AV)** adı verilen bir aktarım noktasına ulaşır

-AV'de impuls kalbin uç noktasına yayılmadan önce **0,1 saniye** kadar geciktirilir. Bu gecikme karıncıkların kasılmadan önce kulakçıklardaki kanın karıncıklara aktarılmasını sağlar

-AV'den çıkan uyarılar **his demetlerine** ve karıncık duvarı boyunca yayılan **purkinje liflerine** iletilir

-His demetleri ve purkinje lifleri sayesinde uyarılar tüm karıncığa yayılır.

-Karıncıklar kasılır ve kan atardamlara aktarılır

Kalbin çalışma hızını SA'yı etkileyerek değiştiren bazı durumlar vardır

- * CO₂ arttıkça kan pH'ı düşer. Bu durumda kalp atışı hızlanır
- * Kafein, tein, nikotin kalp atışını hızlandırır
- * Vücut sıcaklığı artışı kalbin çalışmasını hızlandırır
- * Adrenalin, nöradrenalin, tiroksin kalbin çalışmasını hızlandırır
- * Vagus sinirinden salgılanan asetilkolin kalp çalışma hızını yavaşlatır

* Kalbin dakikada 60'dan daha az atmasına bradikardi, 100'den fazla atmasına ise taşikardi denir.

KANIN VÜCUTTA DOLAŞIMI

Küçük Kan Dolaşımı (Pulmoner Dolaşım)

* Kalp ile akciğer arasındaki dolaşımdır

Büyük Kan Dolaşımı (Sistemik Dolaşım)

* Oksijen zengin kanın kalp ve atardamarlar sayesinde vücut hücrelerine ulaştırılması, vücut hücrelerinin ürettiği karbondioksiti toplardamarlar sayesinde kalbe getiren dolaşım

